

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 3. september 2020
Kontor: Formueretskontoret
Sagsbeh: Jakob Dalsgaard
Sagsnr.: 2020-709-0224
Dok.: 1569488

**Forslag
til
lov om ændring af lov om erstatningsansvar**
(Udvidelse af personkreds berettiget til godtgørelse til efterladte)

§ 1

I lov om erstatningsansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 1070 af 24. august 2018, som ændret ved § 3 i lov nr. 1719 af 27. december 2018, foretages følgende ændring:

1. I § 26 a, stk. 1, ændres »stod den afdøde særlig nær« til: »havde en særlig nær tilknytning til afdøde«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2021.

Stk. 2. Loven har virkning for lovovertrædelser begået efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Bemærkninger til lovforslaget
Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1 Udvidelse af personkreds berettiget til godtgørelse til efterladte
 - 2.1.1 Gældende ret
 - 2.1.2 Justitsministeriets overvejelser
 - 2.1.3 Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Med lovforslaget foreslås det at udvide kredsen af personer, der som udgangspunkt er berettigede til godtgørelse til efterladte, til også at omfatte samboende søskende, voksne, udeboende børn og forældre til voksne, udeboende børn.

2. Lovforslaget hovedpunkter

2.1 Udvidelse af personkreds berettiget til godtgørelse til efterladte

2.1.1 Gældende ret

Efter § 26 a, stk. 1, i lov om erstatningsansvar (herefter erstatningsansvarsloven), kan den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed forvolder en andens død, pålægges at betale en godtgørelse til efterlevende, der stod den afdøde særlig nær.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, der blev indsat ved lov nr. 35 af 21. januar 2003, at efterlevende, der stod den afdøde særlig nær, og som dermed er berettiget til godtgørelse efter bestemmelsen, som udgangspunkt omfatter ægtefæller, samlever, mindreårige børn og forældre til mindreårige børn. Der skal ikke foretages en nærmere vurdering af de konkrete følelsesmæssige relationer mellem disse efterlevende og den afdøde. Der vil dog normalt ikke være grundlag for at tilkende en godtgørelse, hvis ægtefællernes samliv på tidspunktet for dødsfaldet var ophævet på grund af uoverensstemmelser.

Forholdet mellem forældre og deres hjemmeboende og/eller mindreårige børn normalt anses for omfattet af reglen, uanset om det er et barn eller en af forældrene, der dør. Der tilkendes i almindelighed godtgørelse til mindreårige børn uanset deres alder. Hvis der er tale om voksne børn, der er flyttet hjemmefra, vil der derimod i almindelighed ikke være grundlag for at tilkende en godtgørelse i anledning af barnets eller en af forældrenes død, medmindre de pågældende må antages at have bevaret en helt særlig tilknytning, eller barnet f.eks. først er flyttet hjemmefra umiddelbart før dødsfaldet.

Efter omstændighederne vil også andre end ægtefæller, samlever, børn og forældre kunne anses for omfattet af reglen. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og den afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søster eller bror, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med den afdøde.

Muligheden for at tilkende en godtgørelse til de efterladte er begrænset til dødsfald, der er forvoldt forsættligt eller groft uagtsomt.

Det følger endvidere af erstatningsansvarslovens § 26 a, stk. 2, at der ved vurderingen af, om der skal betales godtgørelse efter stk. 1, og ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse, skal lægges særlig vægt på karakteren af skadevolderens handling og på den lidelse eller krænkelse, som må antages at være påført den eller de efterlevende.

Det er forudsat, at der skal foretages en helhedsvurdering af, om dødsfaldet er forvoldt under sådanne omstændigheder, at det i almindelighed må forventes at påføre de efterladte en ekstraordinær psykisk og/eller følelsesmæssig belastning (lidelse eller krænkelse). Der er således tale om en generel vurdering af dødsfaldets egnethed til at medføre en sådan særlig belastning for de efterladte og ikke en konkret medicinsk vurdering af, i hvilket omfang dette rent faktisk har været tilfældet.

Tilkendelse af godtgørelse til en efterladt forudsætter ikke, at den pågældende har fået en egentlig psykisk skade (personskade) som følge af dødsfaldet.

Ved dødsfald, der er forvoldt forsættligt, vil der normalt være tale om en overtrædelse af straffelovens § 237 om drab. I disse tilfælde vil vurderingen efter stk. 2 som udgangspunkt føre til, at der bør tilkendes de efterladte en godtgørelse.

Hvis dødsfaldet er forvoldt ved grov uagtsomhed, indebærer vurderingen efter stk. 2, at der ud over skadevolderens grove uagtsomhed som udgangspunkt konkret skal foreligge omstændigheder, der må antages at indebære, at de efterladte i særlig grad påføres lidelse eller krænkelse som følge af dødsfaldet.

Der kan ved denne vurdering bl.a. lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal og/eller krænkende måde, f.eks. at offeret har været udsat for omfattende vold eller seksuelle overgreb inden døden eller er død på en særlig pinefuld måde. Der kan også lægges vægt på, om de efterladte har været til stede, da offeret blev dræbt, eller er kommet til stede umiddelbart efter. Hvis skadevolderens adfærd har været af særlig grov karakter og f.eks. må betegnes som grov hensynsløshed, kan dette i sig selv tale for, at der tilkendes de efterladte en godtgørelse.

Godtgørelsens størrelse fastsættes ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag. Karakteren af skadevolderens handling og den lidelse eller krænkelse, som må antages at være påført den eller de efterlevende, tillægges særlig vægt ved udmålingen af godtgørelsen, jf. stk. 2.

Den maksimale godtgørelse er forudsat til i almindelighed at være i størrelsesordenen 100.000 kr. I sager om forsætligt drab tilkendes der som udgangspunkt en godtgørelse i denne størrelsesorden. Det er dog ikke udelukket i helt ekstraordinære tilfælde at tilkende en højere godtgørelse.

Hvis dødsfaldet er forvoldt ved grov uagtsomhed, fastsættes godtgørelsen normalt til et mindre beløb, idet det dog er forudsat, at der ikke udmåles helt bagatelagtige beløb.

Der kan i anledning af det samme dødsfald tilkendes en godtgørelse til flere efterladte, der hver især opfylder betingelserne herfor, f.eks. både til den afdødes ægtefælle og til den afdødes mindreårige børn.

2.1.2 Justitsministeriets overvejelser

Den 28. februar 2020 blev der fremsat forslag til folketingsbeslutning (beslutningsforslag nr. B 146) om godtgørelse til efterlevende børn uanset alder og bopæl. Beslutningsforslaget har følgende ordlyd:

»Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at tage de nødvendige initiativer, således at godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a, der kan ydes til efterlevende, der stod den afdøde særligt nær, skal omfatte alle børn, uanset alder, og uanset om børnene boede sammen med forælderen på gerningstidspunktet.«

Det fremgår endvidere af beslutningsforslaget, at »forslagsstillerne mener, at også voksne børn kan lide alvorlig tort, psykisk smerte og lidelse i samme omfang som mindreårige og hjemmeboende børn, når en forælder bliver dræbt eller dør efter at have været udsat for vold.«

Den 25. juni 2020 afgav Retsudvalget beretning over beslutningsforslaget. Et flertal i udvalget bakkede op om forslaget om at udvide personkredsen til efterlevende børn uanset børnenes alder og bopæl på gerningstidspunktet. Et andet flertal fandt, at det samtidig burde overvejes, om også andre nærtstående, f.eks. forældre til et voksent barn eller et barnebarn til en bedste-

forælder, skulle omfattes af den personkreds, der vil kunne tilkendes godtgørelse til efterladte.

Justitsministeriet er enig med forslagsstillerne i, at sorgen over tabet af en forælder og den smerte, der samtidig er forbundet med tabet, når forælderen er blevet dræbt, kan være lige så stor, selv om barnet er voksent og ikke længere bor sammen med sin forælder.

Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at det samme gør sig gældende for forældre til voksne, udeboende børn og samboende søskende.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at voksne, udeboende børn, forældre til voksne, udeboende børn og samboende søskende fremover som udgangspunkt bør være omfattet af den personkreds, der er berettiget til godtgørelse til efterladte efter erstatningsansvarslovens § 26 a, stk. 1.

Det udelukker ikke, at godtgørelse til efterladte i overensstemmelse med gældende ret fortsat skal kunne tilkendes andre personer, der havde en særlig nær tilknytning til afdøde, hvis der for den pågældende på baggrund af en konkret vurdering må antages være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det vil efter omstændighederne f.eks. kunne være et barnebarn, der mister sin bedsteforælder, som barnebarnet bor sammen med på gerningstidspunktet. Efter Justitsministeriets opfattelse skal der således – ligesom i dag – noget særligt til for at tilkende et barnebarn godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a.

2.1.3 Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre ordlyden i erstatningsansvarslovens § 26 a, stk. 1, således at den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed forvolder en andens død, kan pålægges at betale en godtgørelse til efterlevende, der havde en særlig nær tilknytning til afdøde.

Ændringen indebærer, at personkredsen, der i dag som udgangspunkt er berettiget til godtgørelse efter bestemmelsen (ægtefæller, samlevende, mindreårige børn og forældre til mindreårige børn), udvides til også at omfatte samboende søskende, voksne, udeboende børn og forældre til voksne, udeboende børn.

Godtgørelse til efterladte vil – ligesom i dag – efter en konkret vurdering fortsat kunne tilkendes andre, der havde en særlig nær tilknytning til afdøde.

Det vil fortsat være en betingelse for at blive tilkendt godtgørelsen, at dødsfaldet er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed.

Herudover skal der ved vurderingen af, om der skal betales godtgørelse, og ved fastsættelse af godtgørelsens størrelse, fortsat lægges særlig vægt på karakteren af skadevolderens handling og på den lidelse eller krænkelse, som må antages at være påført den eller de efterlevende, jf. erstatningsansvarslovens § 26 a, stk. 2, der ikke foreslås ændret.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

En udvidelse af personkredsen skønnes med usikkerhed at indebære statslige merudgifter til udbetaling af godtgørelser på ca. 3,8 mio. kr. årligt (2021-pl) netto fra 2021 og frem.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige forpligtelser.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Retshjælp, Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Advokatrådet, Advokatsamfundet, Akademikerne, Amnesty International Danmark, Børnenes Kontor, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Kvindesamfund, Danske Advokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Sociale Retshjælps Fond, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erstatningsnævnet, Finans Danmark, Finans og

Leasing, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsikring & Pension, FRIDA Forsikring Agentur A/S, Grønlands Selvstyre via Rigsombudsmanden i Grønland, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, HK Politiet og Anklagemyndigheden, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommunernes Landsforening (KL), Københavns Rets hjælp, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkeskadede (PTU), Landsforeningen Krim, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsorganisationen mod seksuelle overgreb, Patienterstatningen, Politiforbundet, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors og Syddansk Universitet (Juridisk Institut)

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, an- før »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, an- før »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	En udvidelse af personkredsen skønnes med usikkerhed at indebære statslige merudgifter til udbetaling af godtgørelser på ca. 3,8 mio. kr. årligt (2021-pl) netto fra 2021 og frem.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/ Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	X Nej

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af erstatningsansvarslovens § 26 a, stk. 1, at den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed forvolder en andens død, kan pålægges at betale en godtgørelse til efterlevende, der stod den afdøde særlig nær.

Det vil som udgangspunkt omfatte ægtefæller, samlevere, mindreårige børn og forældre til mindreårige børn.

Andre kan dog efter omstændighederne også være omfattet af reglen. Det forudsætter, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og den afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søster eller bror, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med den afdøde.

Det følger af den foreslåede ændring af § 26 a, stk. 1, at den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed forvolder en andens død, kan pålægges at betale en godtgørelse til efterlevende, der havde en særlig nær tilknytning til afdøde.

Den foreslåede ændring indebærer, at personkredsen, der i dag som udgangspunkt er berettiget til godtgørelse efter bestemmelsen, udvides, således at også samboende søskende, voksne, udeboende børn og forældre til voksne udeboende børn fremover som udgangspunkt vil kunne tilkendes godtgørelse til efterladte, uden at der skal foretages en nærmere vurdering af de konkrete følelsesmæssige relationer mellem disse efterlevende og den afdøde.

Godtgørelse til efterladte vil – ligesom i dag – efter en konkret vurdering fortsat kunne tilkendes til andre, der havde en særlig nær tilknytning til afdøde.

Det vil fortsat være en betingelse for at blive tilkendt godtgørelsen, at dødsfaldet er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed.

Der henvises til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås i § 2, stk. 1, at loven træder i kraft den 1. januar 2021.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 2, stk. 2, vil den i lovforslaget foreslåede ændring have virkning for lovovertrædelser, der er begået efter lovens ikrafttræden.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed. Det foreslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Færøerne har pr. 1. januar 2010 overtaget lovgivningskompetencen på det formueretlige område, som bl.a. omfatter erstatningsansvarsloven. Lovforslaget skal derfor ikke gælde for Færøerne.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov om erstatningsansvar, jf. lov- bekendtgørelse nr. 1070 af 24. au- gust 2018, som ændret ved § 3 i lov nr. 1719 af 27. december 2018, foretages følgende ændring:</p>
<p>§ 26 a. Den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed forvolder en andens død, kan pålægges at betale en godtgørelse til efterlevende, der stod den afdøde særlig nær. <i>Stk. 2. ---</i></p>	<p>1. I § 26 a, <i>stk. 1</i>, ændres »stod den afdøde særlig nær« til: »havde en særlig nær tilknytning til afdøde«.</p>
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p><i>Stk. 1.</i> Loven træder i kraft den 1. januar 2021. <i>Stk. 2.</i> Loven har virkning for lo- vovertrædelser begået efter lovens ikrafttræden.</p>
	<p style="text-align: center;">§ 3</p> <p>Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved konge- lig anordning helt eller delvis sæt- tes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.</p>